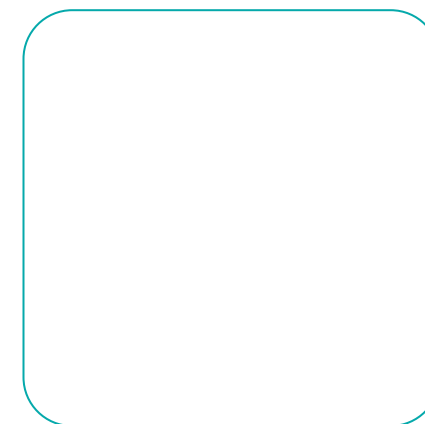
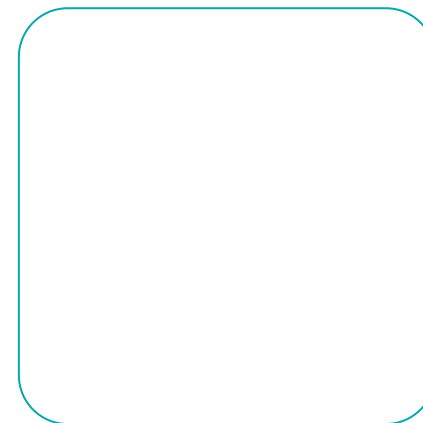
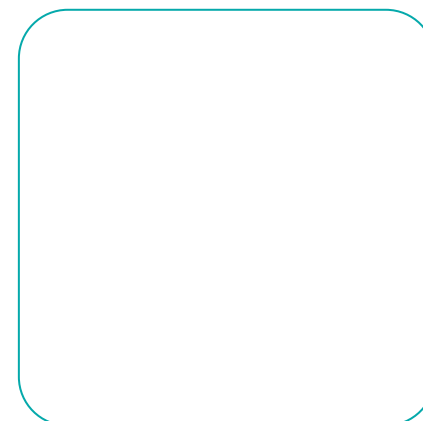
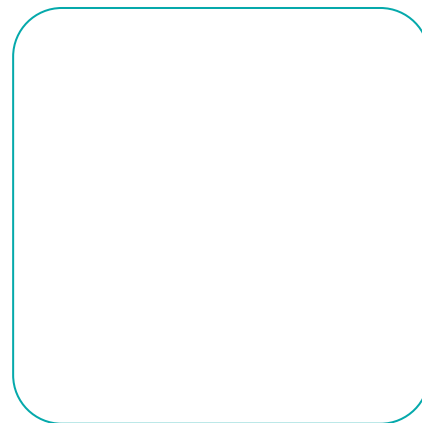
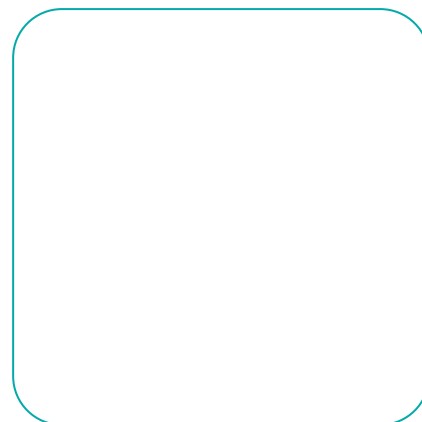
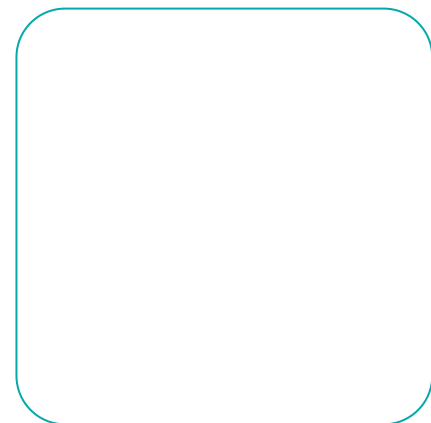
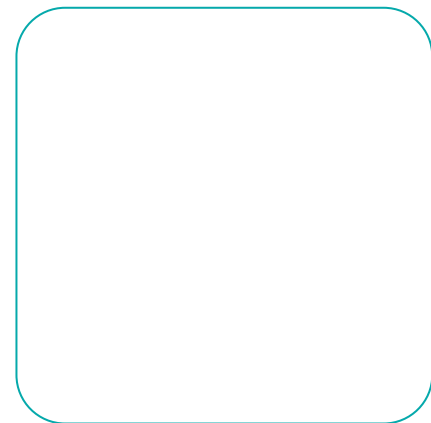
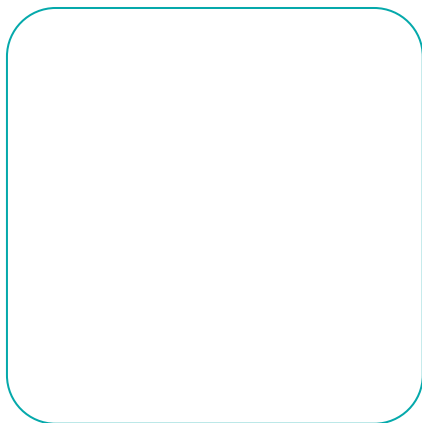
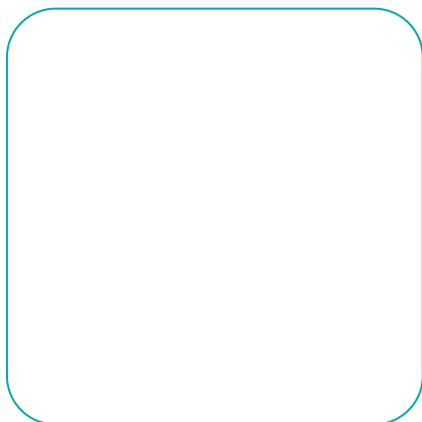
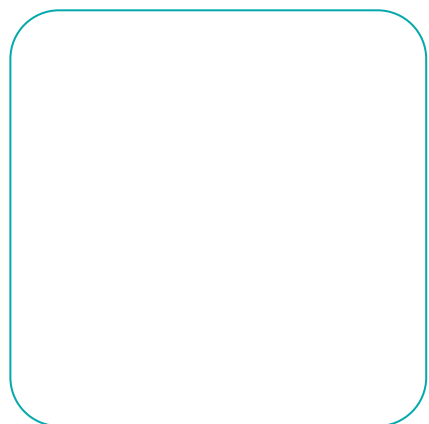
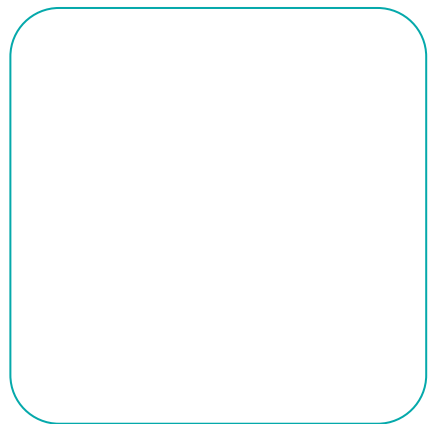
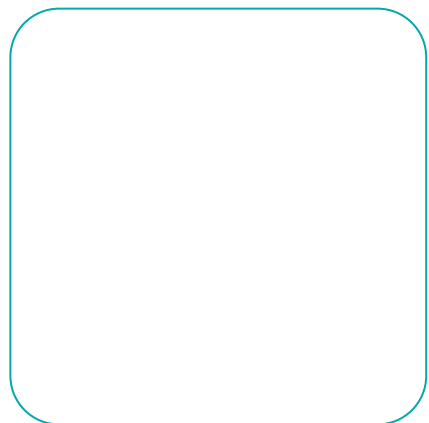


Bekendheid, waardering en ervaringen met straatcoaches

Gemeente Arnhem

september 2023



Straatcoaches Arnhem

Inleiding

Inleiding

Sinds medio 2021 zijn straatcoaches in Arnhem actief. Met dit initiatief hoopt de gemeente criminaliteit en overlast door jongeren (van jeugdigen tot jongvolwassenen) terug te dringen. Door dicht bij de jongeren te staan én tegelijk te werken aan een goede verstandhouding met bewoners, scholen en andere instanties, moeten de straatcoaches bijdragen aan de veiligheid en leefbaarheid in de stad. Momenteel worden straatcoaches ingezet in een drietal wijken: Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp en rond enkele VIOS-scholen in Arnhem.

De gemeente Arnhem is benieuwd in hoeverre het project in de wijken en op scholen inmiddels bekend is, wat ervaringen zijn en hoe het gewaardeerd wordt. Daartoe heeft R2 Research, in opdracht van de gemeente, een eerste onderzoek uitgevoerd.

Doel van het onderzoek

“Inzicht verkrijgen in de bekendheid van, ervaringen met en waardering van het project Straatcoaches Arnhem onder wijkbewoners in de wijken Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp en onder scholieren/functionarissen van VIOS-scholen”.

Vragenlijst

In overleg met de opdrachtgever en de stichting SAS heeft R2 Research een korte vragenlijst ontwikkeld (ca. 10 inhoudelijke vragen), die aan de verschillende doelgroepen is voorgelegd. De focus lag daarbij op:

- Hoe beoordeelt men de veiligheid en leefbaarheid in de wijk / rond school? Ervaart men overlast, op welk gebied?
- In hoeverre is men bekend met straatcoaches in Arnhem? Hoe is men er bekend mee geraakt?
- Hoe waardeert men het initiatief?
- In welke mate zijn de straatcoaches zichtbaar in de wijk / rond school? Heeft men contact of ervaringen met ze?
- Hoe waardeert men de straatcoaches in het algemeen? En op aspecten, o.a. benaderbaarheid, bejegening en aanwezigheid?
- In hoeverre vindt men dat straatcoaches het gevoel van veiligheid en/of leefbaarheid versterken?
- Wat zou beter kunnen?

Het onderzoek is uitgevoerd door een team van (senior) onderzoekers van R2 Research B.V., onder leiding van Marco de Groot en in samenwerking met veldwerkorganisatie Het Testlokaal. Bij het uitwerken van het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen van het Data & Insights Network (D&IN), voorheen MOA.

Straatcoaches Arnhem

Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksopzet

Om een goede mix van **bewoners** van de Arnhemse wijken en van **scholieren** aan VIOS-scholen te bereiken zijn enquêtes face-to-face op locatie uitgevoerd. Dit veldwerk is uitgevoerd in samenwerking met Het Testlokaal. In totaal vonden n=404 enquêtes plaats onder wijkbewoners, verdeeld over Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp. In iedere wijk zijn -in overleg met de opdrachtgever- een drietal locaties geselecteerd (met name winkelgebieden, buurthuizen en openbare gelegenheden) waar willekeurige passanten werd gevraagd om deel te nemen. Daarnaast werden 4 VIOS-scholen geselecteerd, waar –in overleg met de school– enkele scholieren konden worden geënquêteerd (in totaal n=115). Bij de afname van interviews is gebruik van tablets met daarop de door R2 Research geprogrammeerde vragenlijst. De enquêteurs zijn bij de start van het veldwerk uitgebreid gebriefd, waarbij –voor een goed begrip van de situatie– ook enkele vertegenwoordigers van straatcoaches aanwezig waren. Het veldwerk vond plaats tussen maandag 26 juni en woensdag 12 juli 2023.

Om ook beeld te krijgen bij hoe scholen zelf het project ervaren, heeft R2 Research aanvullend een aantal kwalitatieve interviews gehouden met **schoolfunctionarissen** van 6 verschillende VIOS-scholen in Arnhem. Hiervoor werd een korte gespreksleidraad ontwikkeld, in lijn met de vragenlijsten voor de andere doelgroepen. De gesprekken (ca. 20-30 minuten) vonden online plaats via Zoom of Teams. In de inleiding van hoofdstuk 3 van deze rapportage wordt een profielschets gegeven.

Dataverwerking, analyse en rapportage

Na het veldwerk is alle kwantitatief verzamelde data gecontroleerd op validiteit en consistentie. Onvolledige of onbetrouwbare cases zijn verwijderd. De data van wijkbewoners is per wijk gewogen naar gelijke verhoudingen in geslacht. De steekproefomvang is dusdanig gekozen dat -naast uitspraken op totaalniveau- ook een indicatie van resultaten per wijk wordt verkregen. De data van scholieren is enkel gewogen naar een redelijke verhouding van deelnemende scholen. Dit deel van de steekproef geeft een indicatie van hoe scholieren in het algemeen de straatcoaches ervaren. De tabellen hiernaast tonen de verdeling van geslacht en leeftijd van beide doelgroepen. Vervolgens vond uitgebreide analyse van data, antwoorden op open vragen en interviews plaats.

Dit rapport beschrijft de belangrijkste bevindingen. Hoofdstuk 1 toont de ervaringen van wijkbewoners, hoofdstuk 2 die van scholieren en hoofdstuk 3 die van schoolfunctionarissen. Voorafgaand wordt een korte samenvatting ('In het kort') gegeven.

wijkbewoners

geslacht (na weging)	Mal- burgen	Presik- haaf	Geiten- kamp	wijken totaal
vrouw	51%	48%	50%	50%
man	49%	51%	49%	50%
overig	0%	1%	1%	0%
aantal	n=129	n=137	n=138	n=404

leeftijd (na weging)	Mal- burgen	Presik- haaf	Geiten- kamp	wijken totaal
18-24 jaar	15%	14%	8%	12%
25-34 jaar	13%	8%	14%	12%
35-44 jaar	14%	15%	17%	15%
45-54 jaar	18%	13%	18%	16%
55-64 jaar	17%	22%	20%	20%
65-74 jaar	18%	25%	19%	19%
75 jr of ouder	5%	4%	4%	4%
aantal	n=129	n=137	n=138	n=404

scholieren

geslacht (na weging)	VIOS- scholen
vrouw	51%
man	48%
overig	1%
aantal	n=115

leeftijd (na weging)	VIOS- scholen
15-17 jaar	91%
18-24 jaar	9%
aantal	n=115

In het kort

Wijkbewoners, scholieren en schoolfunctionarissen
over straatcoaches in Arnhem

In het kort

Wijkbewoners over straatcoaches

Twee op de drie wijkbewoners ervaren overlast

Bewoners van de drie Arnhemse wijken waar straatcoaches actief zijn (Malburgen, Presikhaaf, Geitenkamp) beoordelen de veiligheid en leefbaarheid van hun wijk met een 6,9. In Malburgen is de score iets lager dan in de andere wijken. Twee derde zegt overlast te ervaren, het vaakst van geluid en (hang)jongeren.

Bekendheid straatcoaches 70%; positieve houding

Zeven op de tien wijkbewoners zijn bekend met straatcoaches in Arnhem. In Geitenkamp is men er iets vaker, in Presikhaaf iets minder vaak bekend mee. De meesten zijn bekend geraakt doordat zij straatcoaches in de wijk hebben gezien, of via nieuwsberichten. De meeste wijkbewoners zijn (zeer) positief over het initiatief.

Straatcoaches voor één op drie regelmatig zichtbaar; functioneren wordt gewaardeerd

Eén op de drie wijkbewoners ziet tenminste maandelijks wel eens straatcoach. Zo'n 15% heeft wel eens contact gehad met een straatcoach. Wie contact had, beoordeelt de straatcoaches in het algemeen met een 7,5. Straatcoaches zijn volgens hen goed benaderbaar en stimuleren positief gedrag. Wel is men kritisch als het gaat om (voldoende) aanwezigheid van straatcoaches in de wijk.

Investeer in meer zichtbaar- en bereikbaarheid, meer bevoegdheden en goede kwalificaties

Een groot deel van de wijkbewoners vindt dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid in de wijk (tenminste enigszins) versterken. Naast enkele positieve ervaringen met straatcoaches die worden gedeeld, roepen wijkbewoners vooral op om vaker zichtbaar te zijn op straat, kennis te maken en te laten weten hoe de straatcoaches bereikbaar zijn. Daarnaast vinden sommigen dat straatcoaches over meer (levens)ervaring en bevoegdheden dienen te beschikken. Het contact houden met de jeugd wordt belangrijk gevonden.

Aan dit onderdeel van het onderzoek namen n=404 wijkbewoners uit Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp deel. Zij werden face-to-face op enkele locaties in hun wijk geënquêteerd. Een uitgebreid verslag van de bevindingen is te vinden in hoofdstuk 1.

In het kort

Scholieren over straatcoaches

Een kwart van de scholieren ervaart overlast

De ondervraagde scholieren (van VIOS-scholen) zijn in het algemeen positief over de veilig- en leefbaarheid rond hun school (7,8). Een kwart ervaart (spontaan gevraagd) overlast; het vaakst gaat het om geluidsoverlast en overlast van verkeer/parkeren. Een beperkt deel noemt overlast van (hang)jongeren of drugs-gerelateerde overlast.

Lagere bekendheid straatcoaches (44%); wel positieve attitude

Straatcoaches zijn onder de scholieren minder bekend (44%) dan in de wijken, vermoedelijk deels omdat leerlingen (ook) uit andere wijken of van buiten Arnhem komen. De bekendheid blijkt dan ook door ontmoetingen op school én in de wijk gegenereerd te zijn. Scholieren staan overwegend positief tegenover de inzet van straatcoaches op school.

Een kwart ziet regelmatig straatcoaches rond school; positieve waardering

Eén op de vier scholieren ziet tenminste maandelijks een straatcoach rond school. Eén op de zes heeft wel eens contact gehad met een straatcoach. De scholieren die contact hadden, lijken positief in hun waardering voor hen (7,2).

Vaker en beter profileren op school; wijze van aanspreken belangrijk

Twee op de drie scholieren verwachten dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid rond school (tenminste enigszins) versterken. Ook zij vinden echter dat straatcoaches zich vaker en beter zouden kunnen profileren op school. Meer contact en op een rustige manier een band opbouwen zijn enkele meermaals gehoorde adviezen. Sommigen vinden dat straatcoaches te autoritair of aanvallend overkomen. Vriendelijkheid en enthousiasme vindt men belangrijk. Een enkele scholier pleit ervoor om jongeren vooral individueel, in plaats van in groepsverband, aan te spreken.

Aan dit onderdeel van het onderzoek namen n=115 scholieren van in totaal 4 VIOS-scholen in Arnhem deel. Zij werden face-to-face nabij het schoolplein geënquêteerd. Een uitgebreid verslag van de bevindingen is te vinden in hoofdstuk 2.

In het kort

Schoolfunctionarissen over straatcoaches

Diverse groep Arnhemse VIOS-scholen ervaart uiteenlopende vormen van overlast

De geïnterviewde schoolfunctionarissen schetsen diverse (lichte en zwaardere) vormen van overlast of mogelijke onveiligheid, zowel in de school als daarbuiten. De problematiek hangt enerzijds samen met het schooltype, anderzijds wordt deze bepaald door de omgeving of locatie van de school. Sommige scholen spreken van veel, andere van relatief weinig overlast.

Scholen (zeer) positief over de inzet van straatcoaches

De inzet van straatcoaches wordt door alle scholen als waardevol ervaren. Als ‘extra ogen’ in en rond de school ontlasten zij het schoolpersoneel en versterken behalve het gevoel van veiligheid ook dat van gedeelde verantwoordelijkheid. Ze leggen contact met leerlingen op een laagdrempelige manier, kunnen doorvragen en spreken waar nodig jongeren aan op gedrag. Zo zorgen ze er bijvoorbeeld voor dat zorgwekkende situaties niet escaleren, leerlingen veilig van/naar school kunnen reizen of dat relaties met buurtbewoners verbeteren. Ook ervaart men, door korte lijnen met de straatcoaches, ondersteuning in de signalering van problematisch of zorgelijk gedrag, waar zij profijt uit trekken. In een enkel geval is dat zelfs ingebed in de interne overlegstructuur.

Aanwezigheid, contact en functioneren straatcoaches naar tevredenheid

De beschikbaarheid van straatcoaches voldoet in het algemeen aan de behoefte van de scholen. En als er echt wat is zijn ze altijd oproepbaar en snel terplekke. De contacten met de organisatie zijn nauw en worden op alle niveaus als prettig ervaren. Over het functioneren van de straatcoaches (in de onderlinge relatie) wordt doorgaans vol lof gesproken.

Aansluiting met leerlingen lijkt per school(-type) te verschillen; behoefte aan helderheid informatie delen

De straatmentaliteit van de straatcoaches lijkt vooral bij pro/vmbo-leerlingen goed te passen; op andere scholen ervaart men soms minder aansluiting, terwijl men evengoed problematiek (minder zichtbaar, of anders van aard) vermoedt. Gebleken is wel dat straatcoaches in staat zijn het vertrouwen van leerlingen gaandeweg te winnen. Enkele scholen zoeken echter nadrukkelijk nog naar mogelijkheden om meer relevante info over hún leerlingen te verkrijgen en zo de meerwaarde van het project te vergroten. Los van een betere klik (met de straatcoaches) speelt daarin ook het ontbreken van een heldere richtlijn ten aanzien van het (kunnen) delen van persoonsinformatie (in het kader van AVG) met álle relevante betrokkenen een rol. Een enkeling waarschuwt om balans te blijven bewaken tussen de soepele (amicale) werkwijze en professionaliteit van de straatcoaches.

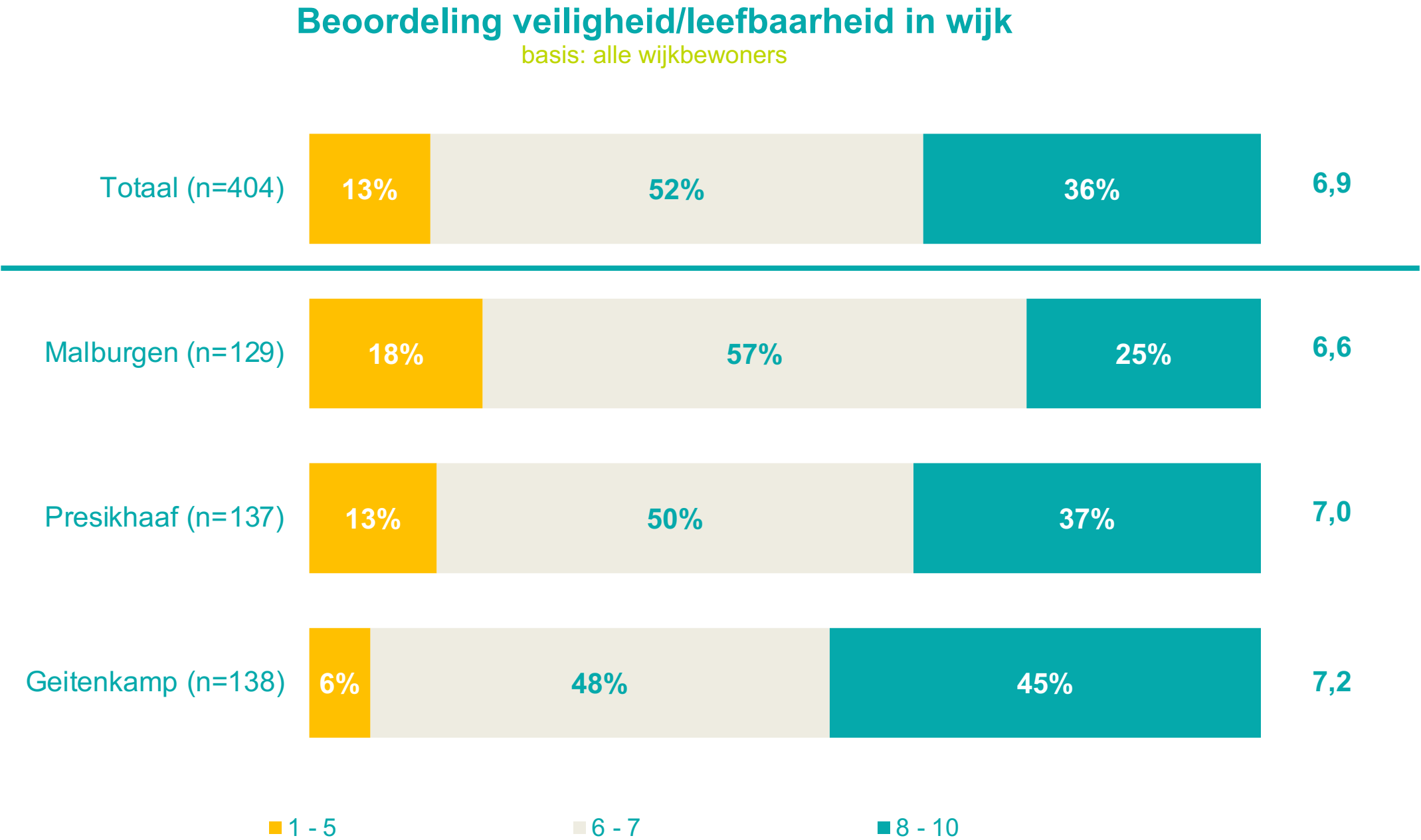
Voor dit onderdeel van het onderzoek werden schoolfunctionarissen van in totaal 6 VIOS-scholen geïnterviewd. De gesprekken vonden plaats via Zoom/Teams. Een uitgebreid verslag van de bevindingen is te vinden in hoofdstuk 3.

Hoofdstuk 1

Wijkbewoners

Gevoel veiligheid/leefbaarheid wijk

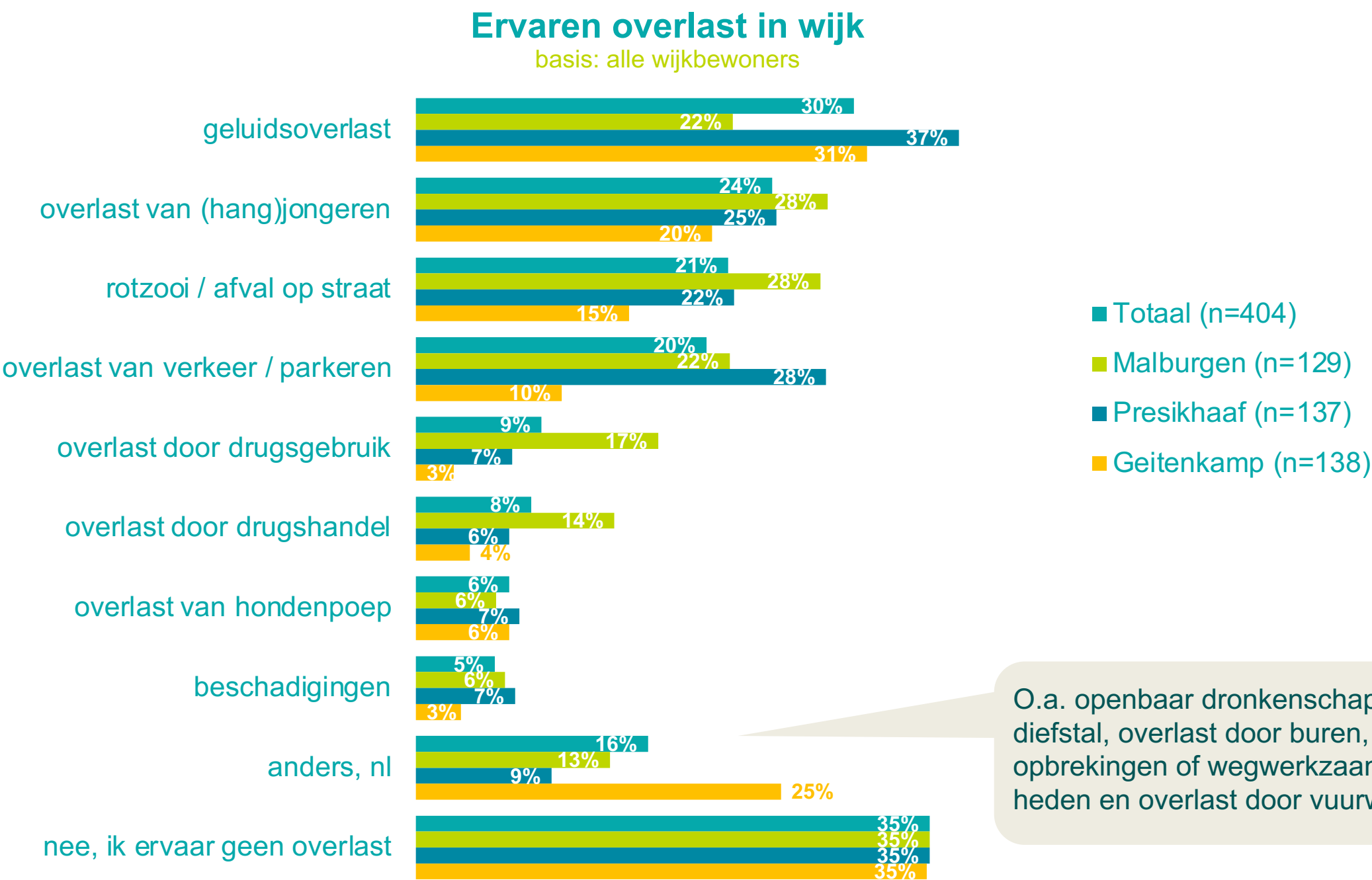
Wijkbewoners beoordelen veilig- en leefbaarheid met 6,9; score in Malburgen lager dan in andere wijken



Bewoners van Geitenkamp zijn gemiddeld het vaakst tevreden met de veilig- en leefbaarheid van de wijk (7,2). Bewoners van Presikhaaf geven een 7,0 (gemiddeld). In Malburgen valt de score lager uit (6,6); bijna één op de vijf bewoners (18%) beoordeelt de veiligheid/leefbaarheid als onvoldoende.

Gevoel veiligheid/leefbaarheid wijk

Twee derde ervaart overlast, het vaakst van geluid en (hang)jongeren; mate van overlast verschilt niet per wijk, type overlast verschilt wel

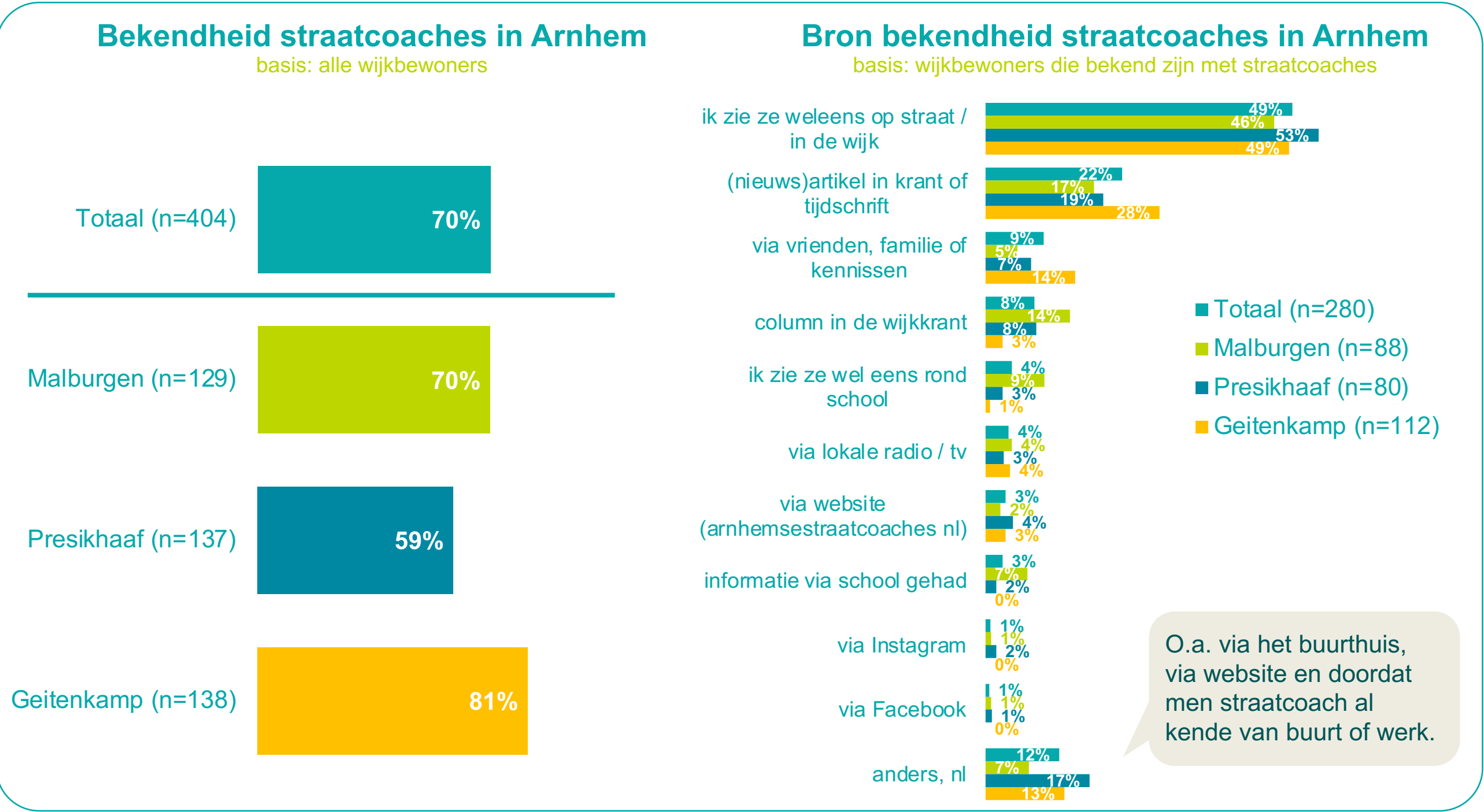


Naast geluid (30%) en hangjongeren (24%) zorgen rotzooi/afval (21%) en verkeer/parkeren (20%) relatief vaak voor overlast.

In Presikhaaf ervaart men bovengemiddeld vaak overlast van geluid (37%) en verkeer/parkeren (28%). In Malburgen ervaart men vaker overlast door drugsgebruik (17%) of handel in drugs (14%) dan in de andere wijken.

Bekendheid straatcoaches Arnhem

Zeven op de tien wijkbewoners bekend met straatcoaches in Arnhem; ontmoeting op straat en nieuwsberichten zorgen voor bekendheid

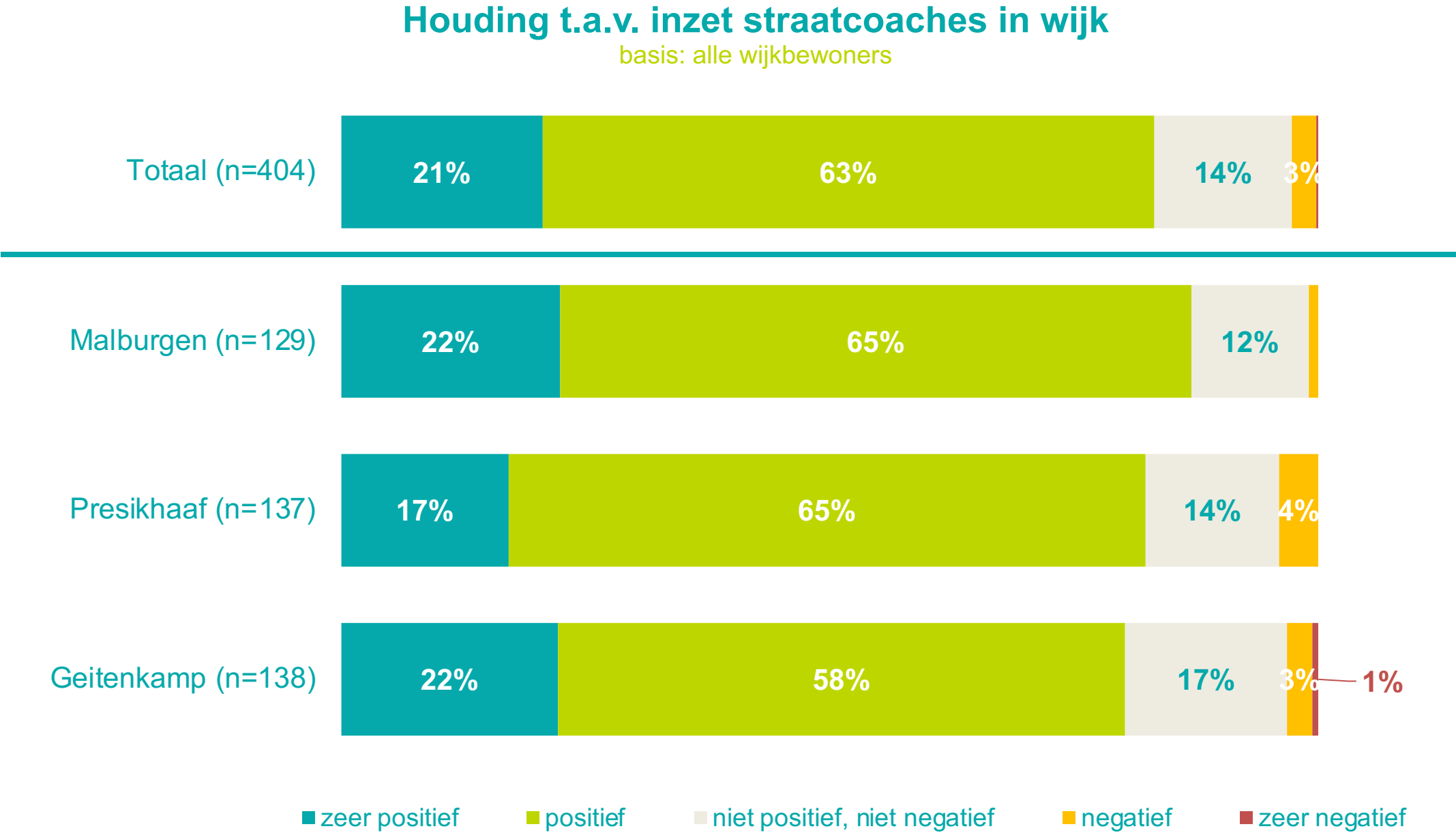


In Presikhaaf is de bekendheid met straatcoaches iets lager (59%) dan in de andere wijken. In Geitenkamp is de bekendheid het grootst (81%).

De helft (49%) van diegenen die bekend zijn met straatcoaches geven aan dat ontmoeting op staat of in de wijk tot bekendheid heeft geleid. Daarnaast spelen nieuwsartikelen (22%) een belangrijke rol.

Houding t.a.v. inzet straatcoaches

Wijkbewoners (zeer) positief over inzet straatcoaches in Arnhem

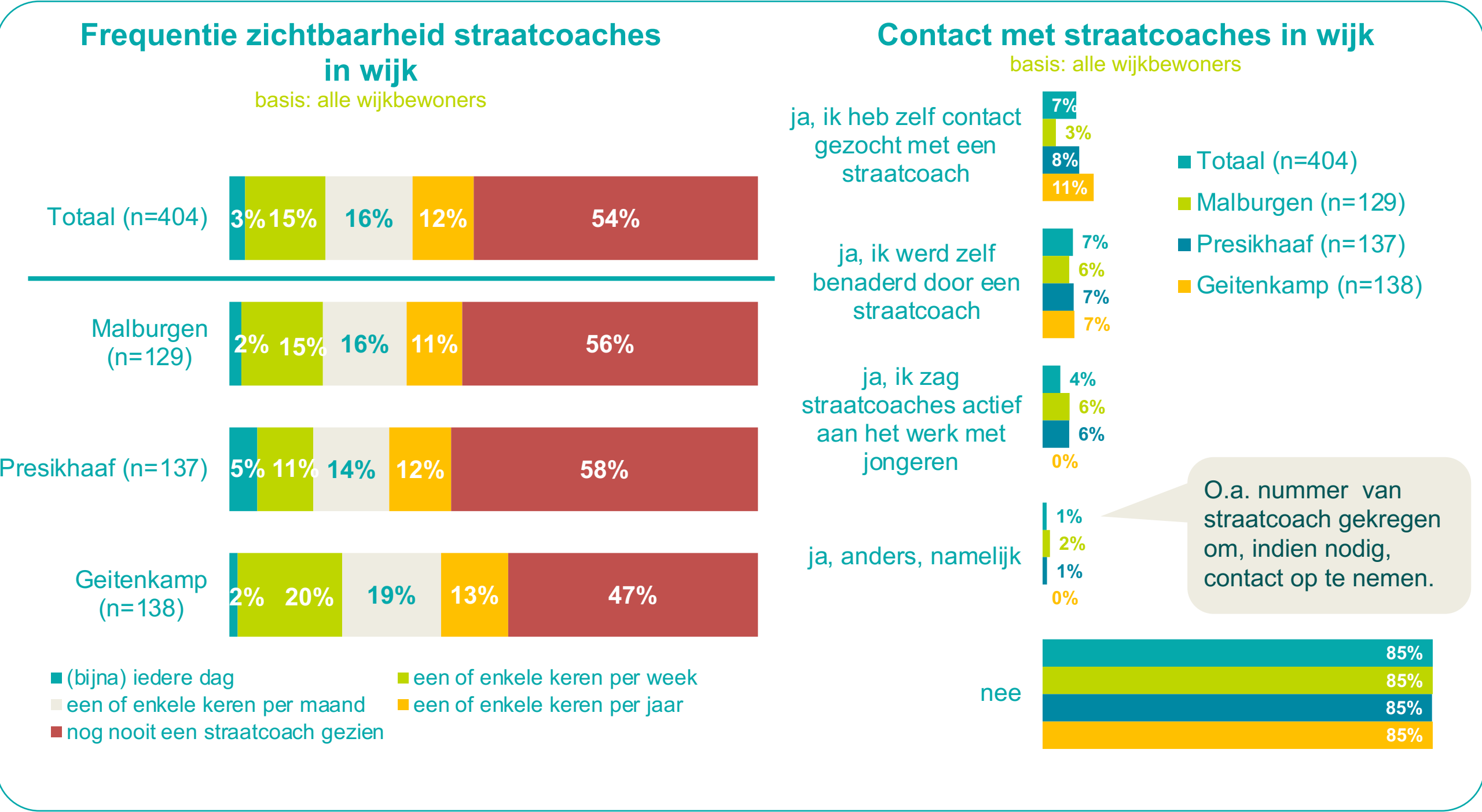


In totaal 83% vindt het (zeer) positief dat straatcoaches in Arnhem worden ingezet. Slechts 3% laat zich er uitgesproken kritisch over uit.

Deze uitkomsten verschillen niet per wijk.

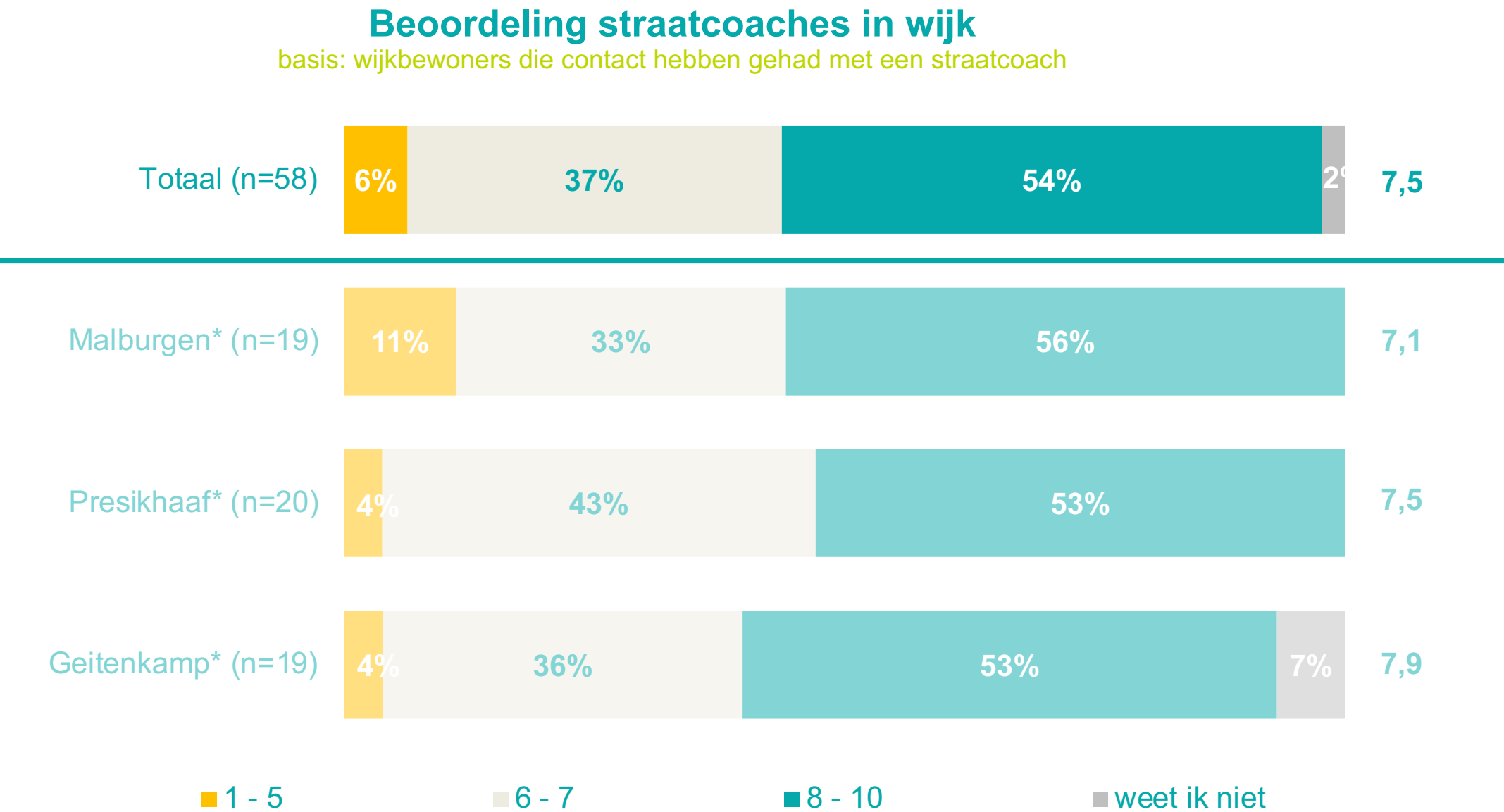
Zichtbaarheid en contact

Straatcoaches voor één op drie tenminste maandelijks zichtbaar;
15% heeft wel eens contact gehad met straatcoach



Beoordeling straatcoaches

Straatcoaches worden in het algemeen goed gewaardeerd: 7,5



Aan wijkbewoners die een actieve ervaring hebben gehad met straatcoaches in de wijk is gevraagd om de straatcoaches te beoordelen met een rapportcijfer.

De gemiddelde beoordeling is 7,5. In Malburgen lijkt men gemiddeld iets kritischer (indicatief resultaat).

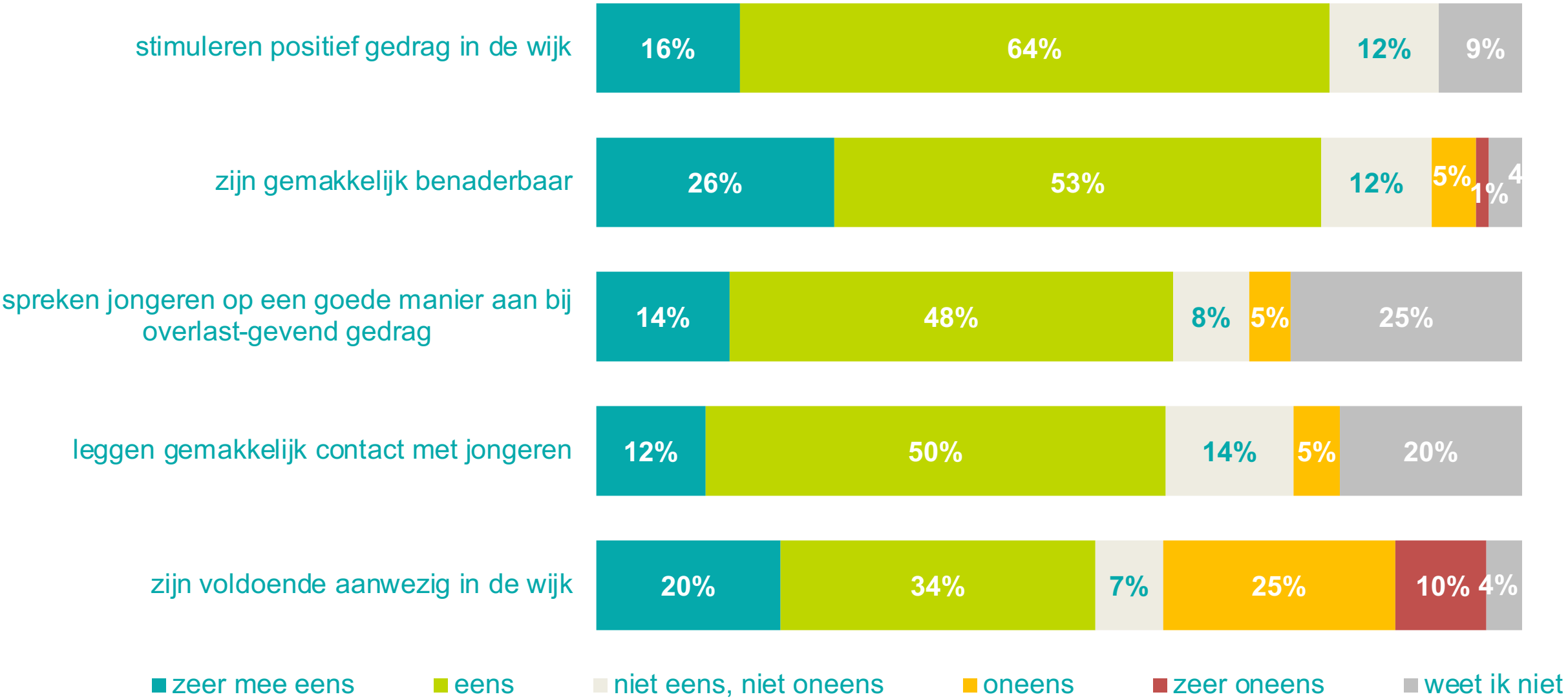
De resultaten op wijkniveau zijn, vanwege het relatief kleine aantal actieve ervaringen per wijk, indicatief. Om die reden zijn deze gewasemd weergegeven.

Stellingen straatcoaches

Straatcoaches goed benaderbaar en stimuleren positief gedrag; ruim een derde kritisch over aanwezigheid in de wijk

Stellingen straatcoaches in de wijk

basis: wijkbewoners die contact hebben gehad met een straatcoach (n=58)



Aan wijkbewoners die een actieve ervaring hebben gehad met straatcoaches in de wijk zijn enkele stellingen over het optreden van straatcoaches voorgelegd.

Acht op de tien wijkbewoners die ervaring hebben met straatcoaches vinden hen goed benaderbaar en een stimulans voor positief gedrag. Ruim 60% waardeert hun bejegening van jongeren, al vindt men dat lastig om te beoordelen.

Iets meer dan de helft vindt dat straatcoaches voldoende aanwezig zijn in de wijk; 35% is het daarmee uitgesproken oneens.

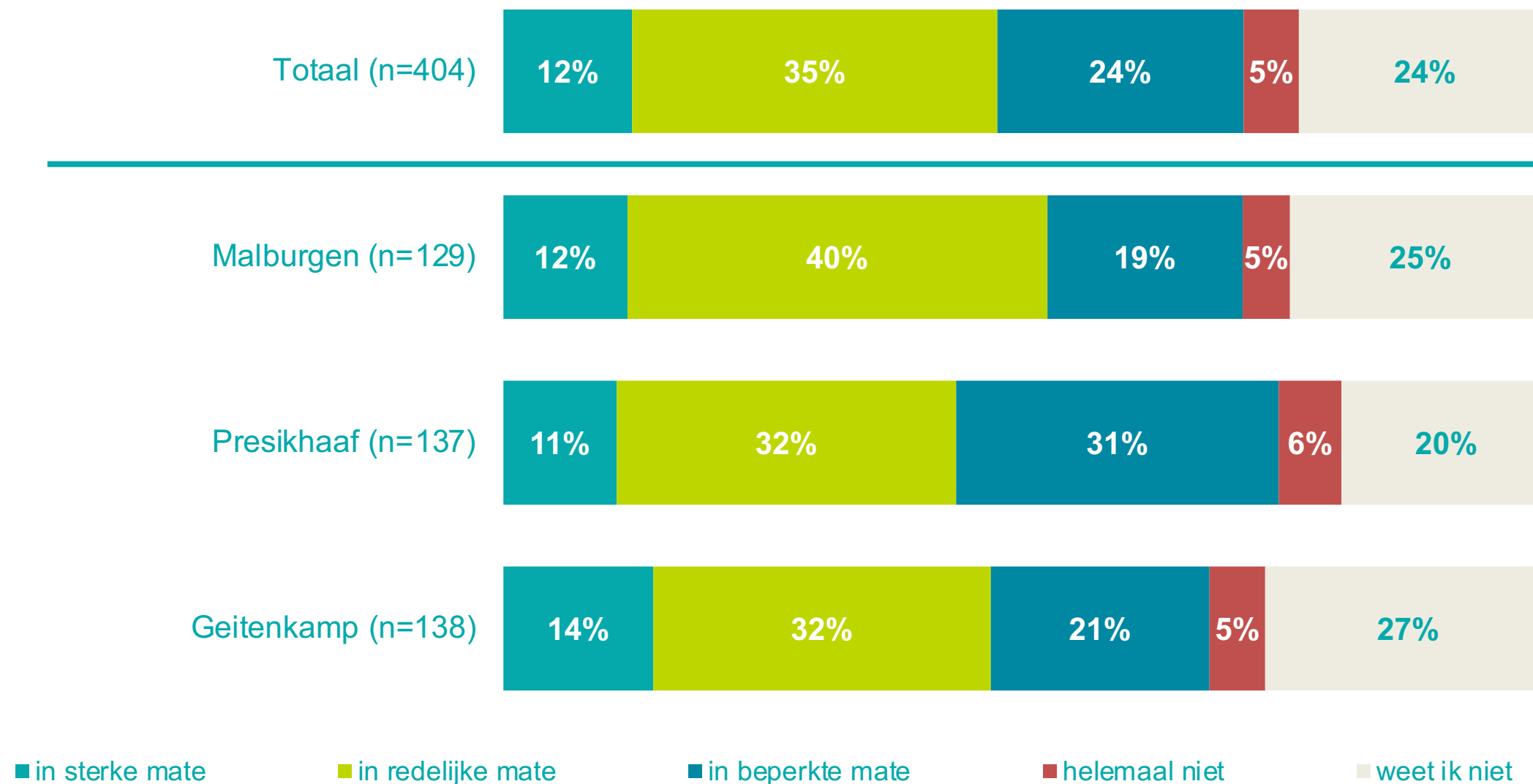
Vanwege het relatief kleine aantal actieve ervaringen per wijk kunnen nevenstaande resultaten niet op wijkniveau worden gepresenteerd.

Versterking gevoel veiligheid/leefbaarheid

Zeven op de tien wijkbewoners menen dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid in de wijk (tenminste enigszins) versterken

Versterking gevoel van veiligheid/leefbaarheid door straatcoaches

basis: alle wijkbewoners



Bijna de helft van de wijkbewoners (47%) vindt dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid in sterke of redelijke mate versterken.

De resultaten verschillen niet significant naar wijk.

Aanvullende analyse toont aan dat wijkbewoners die persoonlijk ervaring hebben gehad met straatcoaches iets vaker een positief effect verwachten (84%) dan wijkbewoners die geen contact hadden (68%), al verwacht men vooral vaker een 'beperkt' effect.

Opmerkingen/suggesties straatcoaches in de wijk

Wees zichtbaar en bereikbaar; zorg voor voldoende ervaring en bevoegdheden en blijf goed contact houden met de jeugd

Positieve ervaringen

“Laatste tijd is het rond de markt rustiger.”

“Ze doen het erg goed, misschien meer straatcoaches inschakelen. Gebied wordt te groot. Waarborgen dat ze er zijn, vooral vakantietijden.”

“Positieve ervaring met neefje die bij jullie langs is geweest en in gesprek kwam.”

Zorg voor voldoende ervaring

“Dat ze oudere mensen inzetten want ze zijn vrij jong. Het liefst boven de 55. Er moeten hier activiteiten komen voor de jongeren zodat ze zich beter kunnen vermaken in plaats van dat ze overal gaan rondhangen.”

“Betere opleiding, misschien meer levenservaring, mis ervaring. Geen manier als straatcoaches om op jongere leeftijd dit werk te gaan doen.”

Maak kennis / wees bereikbaar

“Zorgen dat de gewone burger weet wie ze zijn, kennismaken in de buurt. Beter weten waar je terecht kunt bij problemen. Meer bevoegdheden en capaciteit. Minder schakels.”

“Hoe moet ik ze benaderen. Bereikbaarheid zodat ik melding kwijt kan. Bereikbaar via kaartjes in winkels of zoiets.”

“Zijn moeilijk bereikbaar.”

Meer bevoegdheden

“Ze moeten meer bevoegdheid krijgen.”

“Meer bevoegdheden vanuit gemeente. Wel opgeleid.”

Wees zichtbaar

“Ze moeten meer zichtbaar zijn. Het is maar zelden dat je ze ziet. waarschijnlijk onderbezet.”

“Nog zichtbaarder zijn, vooral rond de Drieslag.”

“Laat je wat meer zien, vooral bij de AH.”

Houd contact met jeugd

“Contact houden met de jongeren die tot de risicogroep behoren.”

“Nog meer begeleiding van de jeugd, ik weet dat straatcoaches in Neede lopen en dat bevalt goed.”

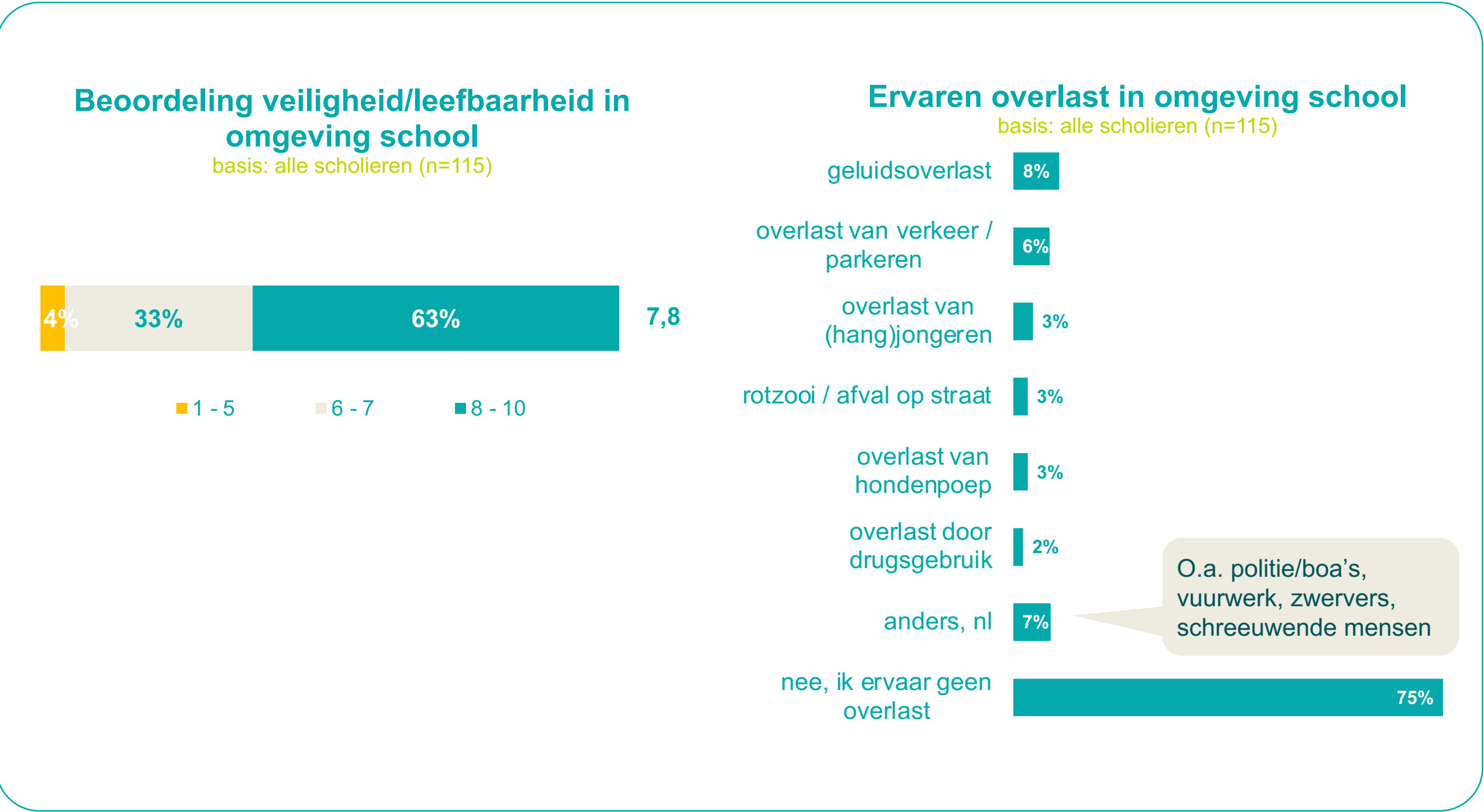
Nevenstaand wordt een selectie weergegeven van typerende suggesties en opmerkingen die bewoners geven ten aanzien van straatcoaches in de wijk.

Hoofdstuk 2

Scholieren

Gevoel veiligheid/leefbaarheid rond school

Scholieren beoordelen veilig- en leefbaarheid rond school met 7,8;
één op de vier scholieren ervaart overlast in omgeving school;

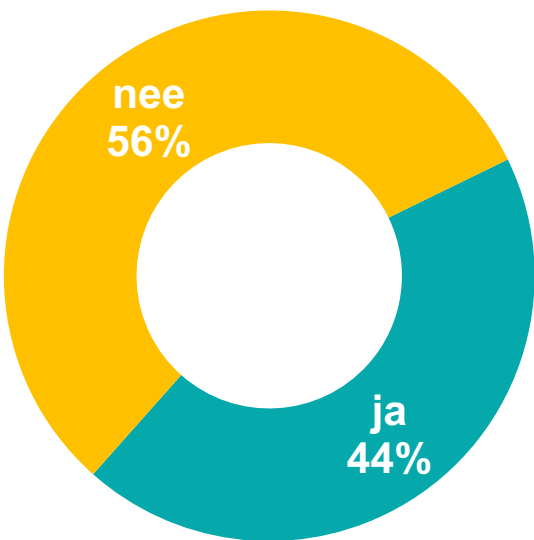


Bekendheid straatcoaches Arnhem

Straatcoaches onder scholieren minder bekend (44%) dan in wijken; ontmoetingen op school én in de wijk genereren bekendheid

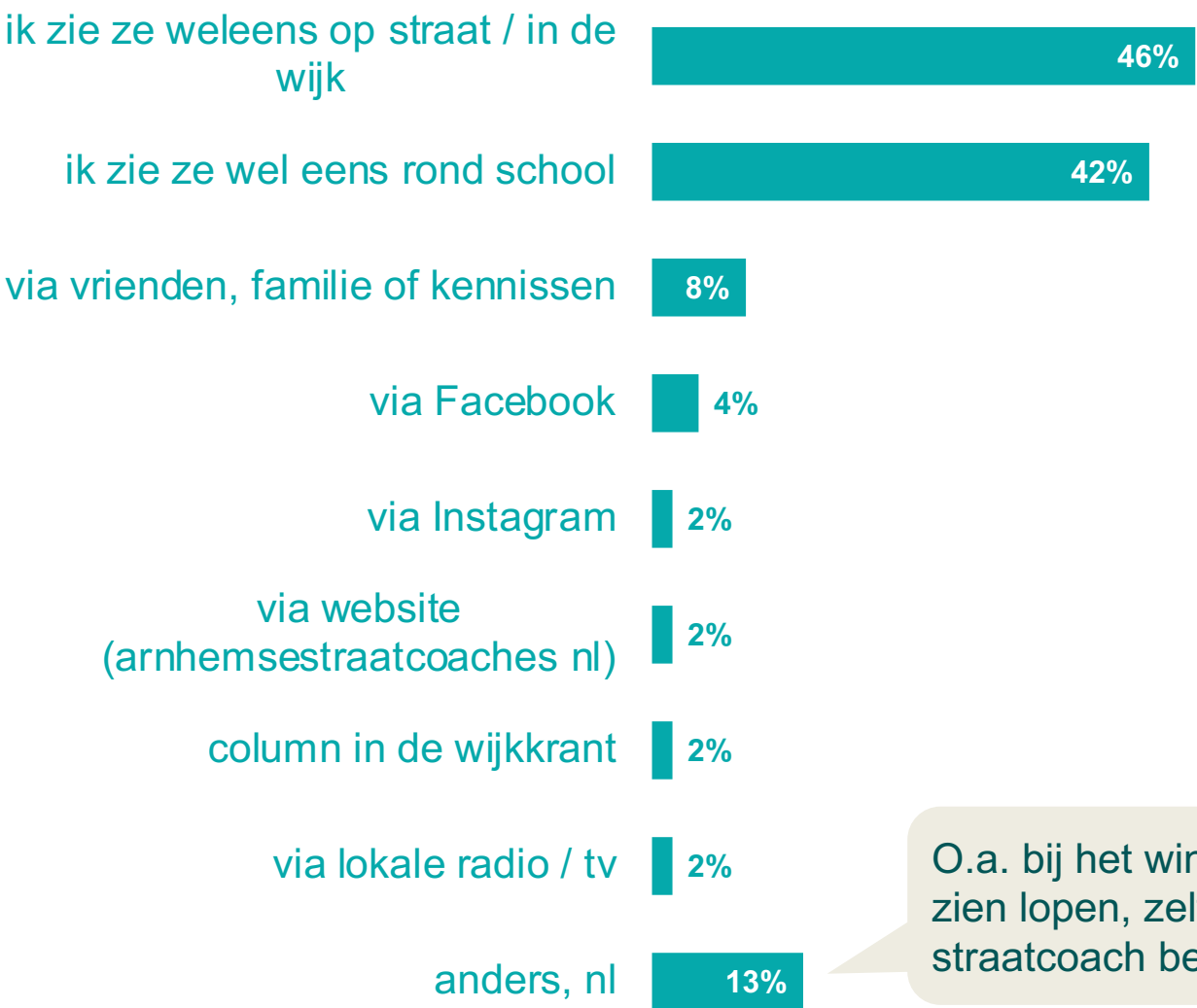
Bekendheid straatcoaches in Arnhem

basis: alle scholieren (n=115)



Bron bekendheid straatcoaches in Arnhem

basis: scholieren die bekend zijn met straatcoaches (n=49)



O.a. bij het winkelcentrum zien lopen, zelf door een straatcoach benaderd.

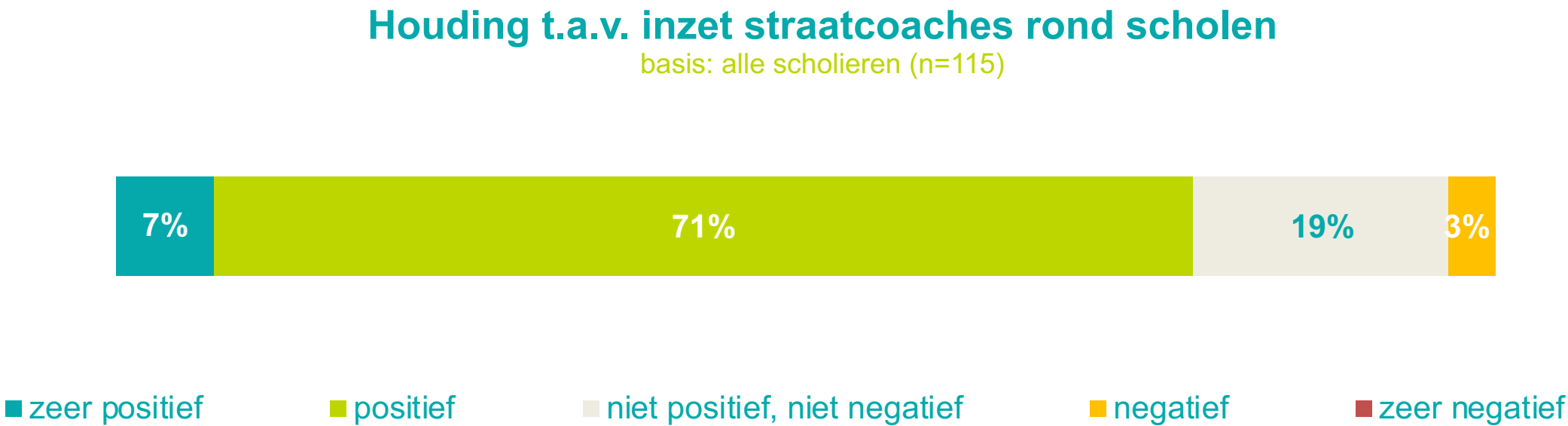
Dat de bekendheid van straatcoaches lager is op scholen (44%) dan in de Arnhemse wijken (70%) heeft vermoedelijk deels te maken met het feit dat op een deel van de scholen veel scholieren zelf uit andere wijken of van buiten Arnhem komen.

Veel scholieren (46%) zijn immers bekend geraakt met het project door straatcoaches in de wijk te zien. Ruim vier op de tien scholieren die het project kennen (42%), kennen dit van straatcoaches op school.

Houding t.a.v. inzet straatcoaches

Ook scholieren zijn overwegend positief over de inzet van straatcoaches op school

Bijna acht op de tien scholieren (78%) zijn (zeer) positief over de inzet van straatcoaches rond scholen in Arnhem.

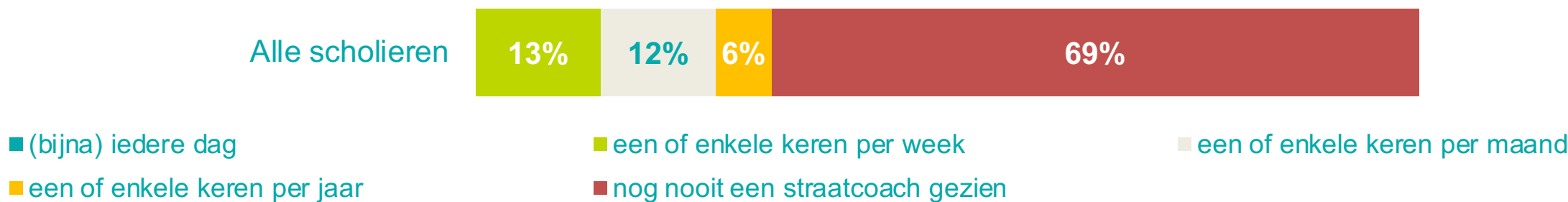


Zichtbaarheid en contact

Kwart scholieren ziet tenminste maandelijks straatcoach rond school; één op de zes heeft wel eens contact gehad met straatcoach

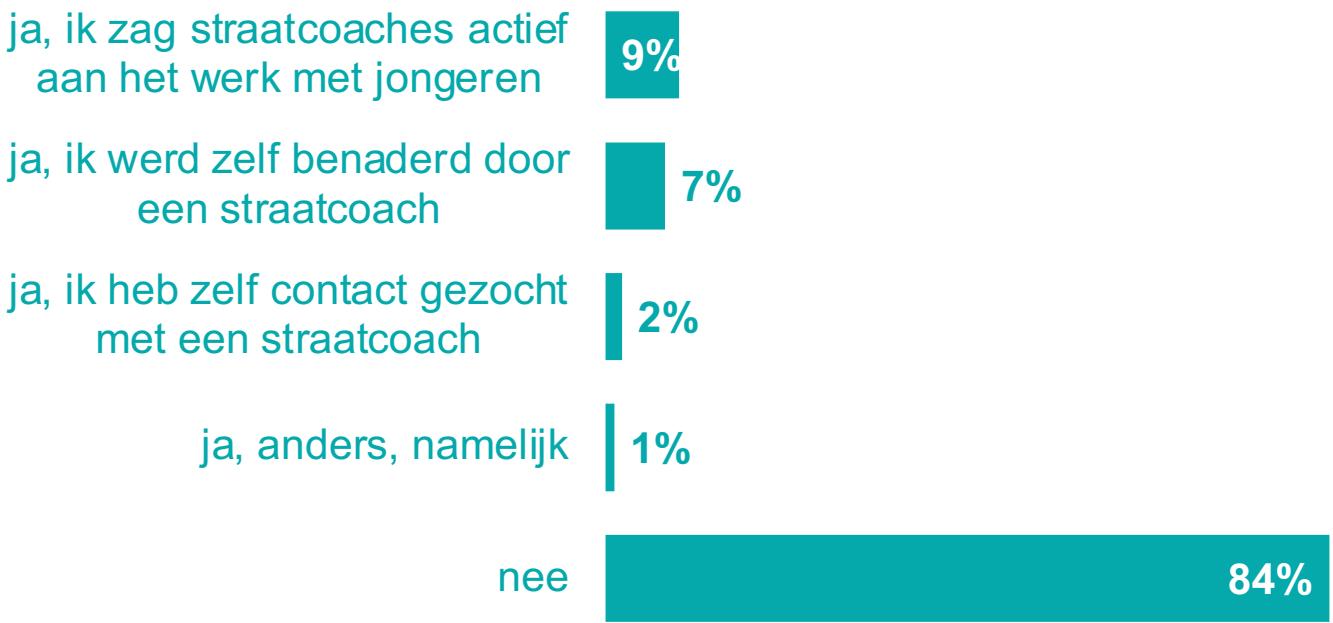
Frequentie zichtbaarheid straatcoaches rond school

basis: alle scholieren (n=115)



Contact met straatcoach rond school

basis: alle scholieren (n=115)



In totaal heeft 31% van de scholieren wel eens een straatcoach rond de school gezien. Voor 6% blijft dat beperkt tot een enkele keer per jaar.

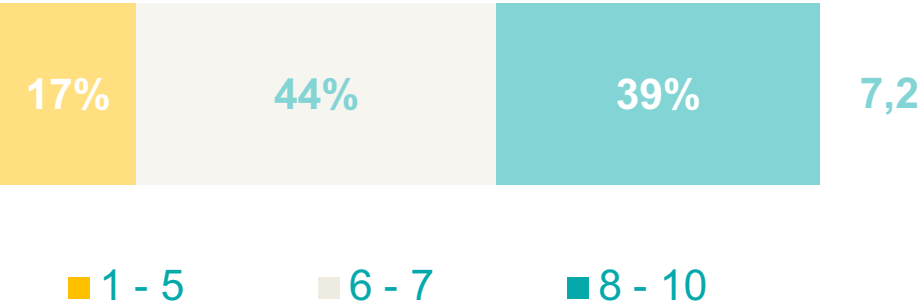
Eén op de zes (16%) zegt zelf contact of een actieve ervaring te hebben gehad met een straatcoach. De meesten van hen werden zelf benaderd door de straatcoach.

Beoordeling en stellingen straatcoaches

Scholieren waarderen straatcoaches met 7,2; ze leggen makkelijk contact en zijn goed benaderbaar; mogen vaker aanwezig zijn

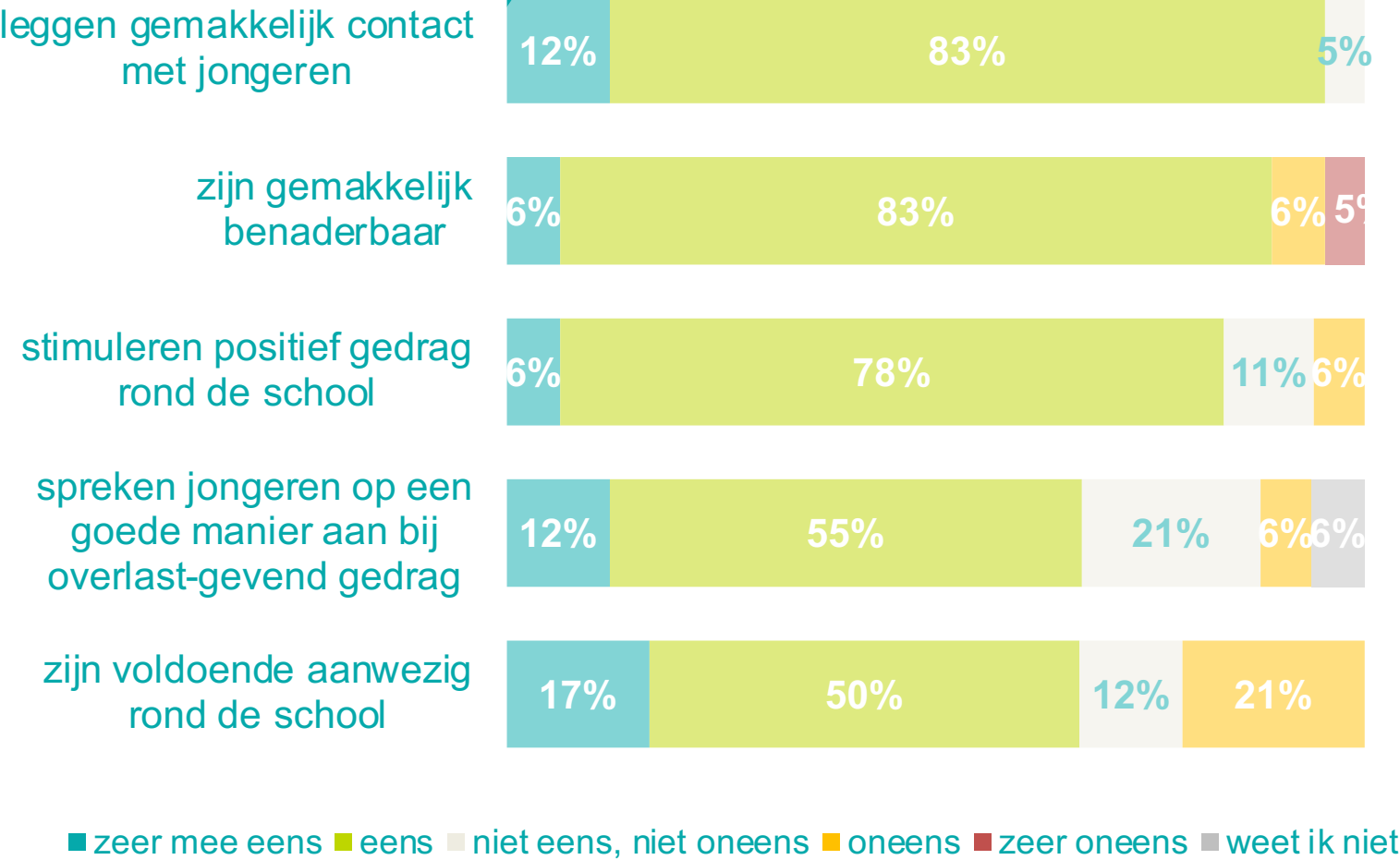
Beoordeling straatcoaches rond school

basis: scholieren die contact hebben gehad met straatcoaches (n=18)



Stellingen straatcoaches rond school

basis: scholieren die contact hebben gehad met straatcoaches (n=18)



Aan scholieren die een actieve ervaring hebben gehad met straatcoaches rond de school zijn enkele stellingen over het optreden van straatcoaches voorgelegd.

Vrijwel alle scholieren die ervaring hebben zijn positief over het contact met de straatcoaches. Twee op drie zijn tevreden over de manier waarop jongeren bij overlast-gevend gedrag worden aangesproken.

Eén op de vijf vindt dat straatcoaches niet voldoende aanwezig zijn op school.

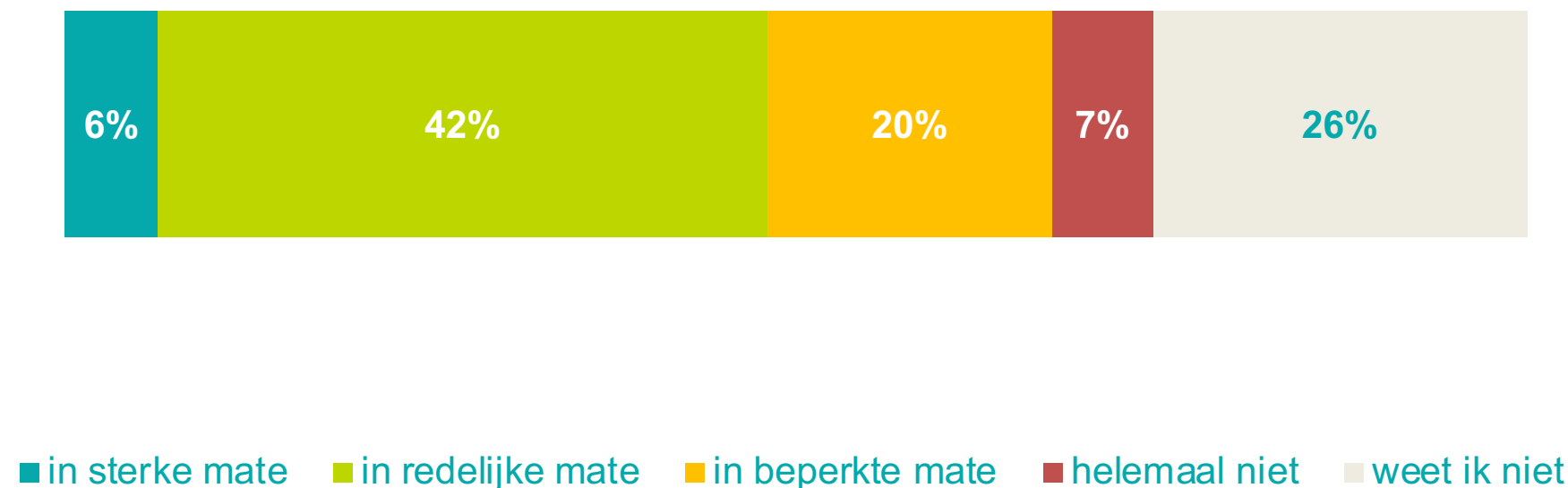
Nevenstaande resultaten zijn, vanwege het relatief kleine aantal actieve ervaringen waarop ze zijn gebaseerd, indicatief. Om die reden zijn ze gewasemd weergegeven.

Versterking gevoel veiligheid/leefbaarheid

Twee op de drie scholieren verwachten dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid rond school (tenminste enigszins) versterken

Versterking veiligheids-/leefbaarheidsgevoel rond school door straatcoaches

basis: alle scholieren (n=115)



Bijna de helft van de scholieren (48%) vindt dat straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid in sterke of redelijke mate versterken.

Bij scholieren die persoonlijk ervaring hebben gehad met straatcoaches lijkt dit gevoel vaker 'in sterke mate' ervaren te worden (18%, indicatief).

Opmerkingen/suggesties straatcoaches rond school

Werk aan bekendheid en aan sterke band met leerlingen;
wees aanwezig, maar vermijdt te autoritaire houding

Positieve ervaringen

“Ze waren sneller aanwezig bij een opstootje en goed afgehandeld. Ze zijn belangrijk om de uitgangen school veilig te maken. School doet er weinig aan.”

Bekendheid vergroten

“Zichzelf meer bekendheid geven op school.”

“Duidelijk profileren wat ze doen.”

Werken aan sterkere band

“Meer contacten met de leerlingen, meer doorvragen.”

“Een band opbouwen, rustig aan opbouwen, de tijd nemen.”

Aanwezigheid

“Lopen niet altijd op straat.”

“Meer kunnen doen aan problemen.”

Manier van aanspreken, minder autoritair

“Te autoritair.”

“Positieve vriendelijke manier contact maken met mensen, enthousiast doorgaan.”

“Minder aanvallend overkomen.”

“Toch jongeren alleen aanspreken i.p.v. in groepsverband. Denk dat dat voordeel heeft.”

Nevenstaand wordt een selectie weergegeven van typerende suggesties en opmerkingen die scholieren geven ten aanzien van straatcoaches rond de school.

Hoofdstuk 3

Schoolfunctionarissen

Input uit kwalitatieve interviews

Diverse groep Arnhemse VIOS-scholen ervaart uiteenlopende vormen van overlast

Inleiding

Naast de face-to-face enquêtes op locatie (hoofdstuk 1 en 2) heeft R2 Research een zestal korte, kwalitatieve interviews gehouden met schoolfunctionarissen van verschillende VIOS-scholen in en om de betrokken Arnhemse wijken. Hun ervaringen met staatcoaches worden in dit hoofdstuk beschreven.

Profiel van de ondervraagde scholen / functionarissen

De interviews zijn verspreid over verschillende schooltypen (pro, vmbo, havo, vwo) en schoollocaties in Arnhem. Sommige zijn gesitueerd in of rond de wijken Malburgen/Presikhaaf/Geitenkamp, andere daarbuiten. De instroom van leerlingen bestaat echter lang niet altijd uit kinderen van de wijk zelf; diverse scholen trekken (door hun specifieke aanbod of identiteit) leerlingen uit andere delen van Arnhem, Oosterbeek of verder weg. De geïnterviewde functionarissen van de scholen hebben een wisselende achtergrond: van (pedagogisch) conciërges, ondersteuningscoördinatoren tot locatie-/afdelingsleiders. Gemeenschappelijke factor is dat ze een belangrijk aanspreekpunt zijn voor het project straatcoaches. Voor de meesten geldt dat zij ongeveer een halfjaar actieve ervaring hebben met straatcoaches in en rond de school. Sommigen waren al een jaar eerder (tijdens de eerste ronde) of op andere scholen betrokken, maar de activiteiten (in VIOS-verband) hadden volgens hen destijds meer een ad hoc karakter.

Typering veiligheid/leefbaarheid rond school; ervaren overlast

Elke school kent eigen problematiek als het gaat om veiligheid en leefbaarheid. Enerzijds hangt dat samen met het schooltype (bv. op pro/vmbo vaker moeilijk verstaanbaar gedrag bij leerlingen, verbale agressie, moeite met gezag, vechtpartijen). Anderzijds door de omgeving (bv. in een onrustige wijk, of pal naast verslavingszorg). Overlast gerelateerd aan drugs (gebruik, koeriers ronselen, indringers), maar ook lokale groepsruzies komt dan toch de school binnen. Of er zijn zorgen over de veiligheid van leerlingen die met het OV de school moeten bereiken. Iedere school heeft daarnaast te maken met hangplekken, waar wordt gerookt, vernielingen (soms bakstenen door de ramen), buurtoverlast door pauzeloopjes van leerlingen naar de supermarkt, diefstal en vuurwerk (dat leerlingen soms tegen betaling afsteken). Elke vorm vraagt weer een andere aanpak. Sommige scholen zeggen behoorlijk wat overlast te merken; er zijn ook scholen waar het relatief rustig is.

Input uit kwalitatieve interviews

Scholen (zeer) positief over de inzet van straatcoaches in Arnhem

Houding m.b.t. initiatief straatcoaches; betekenis voor de school

Alle ondervraagde functionarissen zijn positief over het inzetten van straatcoaches op school. De reacties variëren van 'goed' tot 'fantastisch' en 'heel waardevol'.

- Met name hun **aanwezigheid** in en rond de school wordt zeer op prijs gesteld. Ze komen in de school, pakken koffie/thee en lopen wat rond, ook langs hangplekken en houden een oogje in het zeil (bv. bij vermoedens van ongeoorloofd verzuim). Deze 'extra ogen' zijn zeer welkom, omdat schoolpersoneel daar vaak weinig tijd voor heeft. Het ontlast ze. Het geeft een gevoel van veiligheid, maar ook gedeelde verantwoordelijkheid (school staat niet alleen in het beschermen van haar leerlingen).
- Ze **leggen contact** met de leerlingen op een **laagdrempelige** manier, waardoor ze ook kunnen **doorvragen**. Ze snappen de jeugd, komen zelf van de straat.
- Waar nodig **spreken** ze leerlingen **aan op gedrag**, bv. als ze kwaad in de zin hebben of in een naastgelegen park blowen. Ze doen dat op een natuurlijke manier, die **geaccepteerd** wordt. Dat zorgt er ook voor dat de school 'niet altijd de boeman hoeft te zijn'. Of ze kunnen leerlingen in ernstige situaties kalmeren, zodat school geen politie hoeft in te schakelen (wat uiteindelijk ook beter voor het kind is). Of ze bewaken de rust in de schoolomgeving, waardoor leerlingen veilig naar huis kunnen.
- Sommigen geven aan dat, door bemiddeling van straatcoaches, de **verstandhouding** met buurtbewoners **verbeterd** is.
- Diverse schoolfunctionarissen ervaren **ondersteuning** in de **signalering** van problematisch of zorgelijk gedrag, doordat er **korte lijnen** zijn met de straatcoaches, waar zij profijt uit trekken. In een enkel geval is dat zelfs ingebed in de interne overlegstructuur: leerlingen in situaties die mogelijk bedreigend zijn voor hun ontwikkeling, worden (met naam en toenaam, soms met foto) in een beschermde schooloverleg-omgeving besproken met o.a. wijkagent en straatcoaches. Zo zijn alle betrokken partijen op de hoogte van o.a. netwerken op straat, gedrag, locaties en kringen waarin de leerling zich begeeft. Dit levert relevante info op, die anders niet gedeeld zou worden. En het bevordert de aansluiting met school.
- Als onderdeel van VIOS **versterken** de straatcoaches **mede** het **bewustzijn** van de **maatschappelijke verantwoordelijkheid** van scholen: het gaat niet alleen om signaleren en handelen, maar ook om waakzaam te zijn voor verdere invloeden op school. Dat is voor de scholen een leerproces. Er is tevredenheid over het in Arnhem opgebouwde netwerk. Dit zorgt ervoor dat middelbare scholen meer met elkaar samenwerken.

"Ik heb het gevoel dat wij als school meer school kunnen zijn. En dat de problemen van de straat meer op de straat worden opgelost. En dat betekent dat wij dus ons kunnen blijven focussen op onze core business en dat is onderwijs geven."

"Hiervoor stond eigenlijk iedereen op zijn eilandje. Als ik mensen nodig had, wilde niemand natte voeten halen. Maar nu zijn we wel bereid met elkaar een stukje het water in te lopen en kunnen we elkaar van informatie voorzien, wat misschien belangrijk is voor de straatcoaches en vice versa. (...) Als dat er niet meer zou zijn: moet je de problemen weer zelf gaan oplossen."

Input uit kwalitatieve interviews

Aanwezigheid en contact met school verloopt naar tevredenheid

Aanwezigheid straatcoaches

Bij de meeste scholen zijn straatcoaches enkele keren per week even aanwezig; bij sommige bijna dagelijks. De urgentie verschilt per school; er zijn ook scholen die aangeven regelmatig geen casussen te hebben. Op verzoek staan de straatcoaches er voor open om zo nu en dan op specifieke tijden te surveilleren (bv. op het voorplein als de school uitgaat en de school heeft tijdelijk weinig eigen personeel dat toezicht kan houden). De beschikbaarheid van straatcoaches voldoet in het algemeen aan de behoefte. En men weet uit ervaring: als er echt wat is zijn ze altijd oproepbaar en snel terplekke.

Contact met school

De contacten met straatcoaches worden door de schoolfunctionarissen als prettig ervaren. Er zijn nauwe contacten op verschillende niveaus. Men weet elkaar goed te vinden en verwacht dat deze afstemming, door samenhang in één stichting verder versterkt wordt.

Iedere school heeft (inmiddels) één straatcoach als vast aanspreekpunt. Deze is goed en snel bereikbaar of zorgt, buiten dienst, dat een collega beschikbaar is. Sommigen worden als ‘pedagogisch supersterk’ omschreven. Er wordt regelmatig even bijgepraat. Een enkele school geeft aan dat het contact in de loop der tijd verbeterd is; aanvankelijk miste men continuïteit in bezetting wat tot miscommunicatie bij meldingen leidde.

Naast het vaste aanspreekpunt ziet men vaak nog enkele straatcoaches op of rond school (meestal bekende gezichten, soms stagiairs of iemand uit een andere wijk). Sommige functionarissen geven aan dat het ook voor het onderwijspersoneel soms wennen is om de straatcoaches (met hun geheel andere benadering) aan het werk te zien. Sommige scholen zorgen voor informele contactmomenten door straatcoaches uit te nodigen voor bv. speciale sport-/cultuurdagen. Dit zorgt voor informele gesprekken met leerlingen en docenten, wat de relatie kan versterken. In één geval verzorgt een straatcoach zelfs training.

Ook het contact met de directeur van de straatcoaches verloopt naar tevredenheid; deze is altijd beschikbaar wanneer nodig.

“De band is steeds uitgebreider geworden met de straatcoaches. Eerst elkaar aftasten. En wat hebben we dan uiteindelijk aan elkaar. En ook met alle maatschappelijke partners natuurlijk. Daarin zijn we steeds verder gegaan en we zitten nu op een punt dat eigenlijk heel prettig is qua samenwerking.”

Input uit kwalitatieve interviews

Aansluiting met leerlingen lijkt per school(-type) te verschillen

Contact en aansluiting met leerlingen

De band die straatcoaches met leerlingen hebben, lijkt per school(-type) te verschillen. De straatmentaliteit van de straatcoaches lijkt vooral bij pro/vmbo-leerlingen goed te passen. Volgens de betreffende schoolfunctionarissen begrijpen zij de jongeren en hebben ze, vanwege hun laagdrempeligheid, een klik met ze. Al hangt het er soms wel van af wie het betreft.

Vertegenwoordigers van scholen met havo/vwo leerlingen menen dat straatcoaches en hun 'imposante verschijning' bij hun leerlingen soms minder aansluiting vinden en dat leerlingen daardoor wat geslotener zijn. Men vindt dat de aanpak voornamelijk gericht is op jongeren uit Geitenkamp en Presikhaaf. Deze scholen zoeken naar mogelijkheden om meer uit het project te halen. Zij vermoeden dat ook op hun scholen wel leerlingen zijn, die –weliswaar niet binnen maar mogelijk buiten school wél– probleemgedrag vertonen. Zij ontvangen echter weinig signalen of stuiten op de (on)mogelijkheid om persoonsinformatie uit te (kunnen) wisselen.

Ook de identiteit van een school kan, doordat de achtergrond van de leerlingen afwijkt van die van de straatcoaches, het opbouwen van relaties bemoeilijken. Op dit punt is echter gebleken dat, met de nodige tijdsinvestering, de straatcoaches alsnog het vertrouwen van leerlingen wisten te winnen, waardoor het contact inmiddels juist wel goed loopt.

“Ze zijn echt top. En pedagogisch supersterk. Leerlingen worden op een positieve manier gezien.”

“Zij kennen de straatcultuur tot in hun genen. En dat maakt dat zij ook heel gemakkelijk contact leggen met de jongeren.”

“Ze geven antwoord aan de straatcoaches als ze iets gevraagd wordt, maar het is niet zo dat ze dat ze een goede band hebben met elkaar. Op havo/vwo scholen is er minder identificatie met de straat.”

“Bij de leerlingen die uit Arnhem Noord of uit een ander milieu komen, klikt het denk ik niet altijd helemaal. Terwijl die kinderen ook op straat hangen en ook drugs gebruiken. Die doen het minder opvallend en zijn mogelijk wat slimmer in hoe pakken we dat aan op school of buiten school. Daar kan nog wel een slag gewonnen worden denk ik.”

Input uit kwalitatieve interviews

Veel lof voor functioneren straatcoaches; ook enkele verbeterpunten

Wat gaat goed?

- De meeste straatcoaches worden omschreven als jongens **van de straat**, die weten wat er speelt en **dicht bij de jeugd** staan, waardoor ze makkelijk met jongeren praten. Ze zijn “relaxed en chill” en proberen echt **goede ingangen** te vinden door een niet-autoritaire **benadering**. Sommigen proberen ook in de relatie leerling - docent te ondersteunen.
- Bij incidenten zijn de straatcoaches goed **bereikbaar** en komen snel in actie. Meldingen worden **breed gedeeld** binnen het team. Zo kunnen ze snel **opschalen** (bv. meer straatcoaches of indien nodig politie). Ze geven in het algemeen ook goede **terugkoppeling** na meldingen.
- Op de meeste scholen zijn ze **goed ingeburgerd**, hebben ze een goede klik met leerlingen en dragen ze bij aan een goede sfeer. Leerlingen weten wat ze komen doen en dat ze bij hen terecht kunnen als er wat is.
- **Afspraken** worden **goed nagekomen**.
- Straatcoaches zijn **betrokken** en **eerlijk**, zowel richting school als naar de leerlingen. Ze zijn bereid om echt mee te denken.

Wat kan beter?

- De **aansluiting met leerlingen** verloopt op de ene school beter dan op de andere (zie voorgaande pagina). Straatcoaches zouden zich niet alleen moeten richten op ruige jongeren die in een moeilijker milieu of omstandigheden verkeren.
- Sommige scholen hebben behoefte aan **maatwerk**, om samen op zoek te gaan naar **meerwaarde**. Bv. nadenken over wat men in preventieve zin zou kunnen met jongeren die buiten (het zicht van school) risicovol gedrag vertonen (bv. jonge rokers).
- Er is behoefte aan een **heldere richtlijn** ten aanzien van het **(kunnen) delen van relevante persoonsinformatie met alle betrokkenen**, die voldoet aan (AVG) wetgeving, maar scholen beter ondersteunt in hun rol en waarbij het belang van leerlingen voorop staat. Nu lijkt het verschillend te worden toegepast en is de houding van school zelf daarin bepalend. Een convenant op gemeentelijk niveau laat volgens diverse schoolfunctionarissen op zich wachten.
- Een enkeling meent dat, in het kader van **professionaliteit**, sommige **grenzen** mogelijk **beter bewaakt** kunnen worden. Daarbij wordt o.a. bedoeld op de zeer laagdrempelige, amicale benadering van jongeren (waarmee ze snel contact maken, maar wat ook een keerzijde kan hebben). Ook ten aanzien van bereikbaarheid (werk / privé) zouden zowel aan de kant van school als straatcoaches heldere afspraken gemaakt kunnen worden.

“Als we iets aan ze vragen, letten ze er ook echt op. Als er 's avonds hangjeugd rond de school is geweest en overal joints liggen enzo. Dan zeg je dat. Komen ze 's avonds eventjes langsrijden. Ik heb gezien dat ze leerlingen aanspreken.”

“Hoe het nu binnen de gemeente Arnhem georganiseerd is: op papier klopt het, in de praktijk vallen gaten. Wijkcoaches beschikken formeel wel over informatie, maar kunnen dat niet delen, omdat zij alles volgens de richtlijnen en de regels en de afspraken doen. Ik vind dat niet altijd in het belang van een kind (eigen veiligheid of van andere leerlingen).”

Input uit kwalitatieve interviews

Scholen willen, met enkele suggesties, verder op ingeslagen weg

Versterken straatcoaches het gevoel van veiligheid/leefbaarheid op school?

De meeste schoolfunctionarissen stellen zonder enige twijfel dat de huidige aanpak succesvol is en het gevoel van veiligheid op school verstevigt. Het opvoeden van kinderen, zeker de jeugd in Arnhem-Zuid, zien zij als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van ouders, school en gemeente. Het feit dat op leerlingen en op specifieke plekken in de omgeving wordt gelet, geeft een veilig gevoel voor docenten, medewerkers en leerlingen.

Sommigen zijn iets gematigder positief. Het surveilleren, op onvoorspelbare tijden rond school, ervaren zij als prettig en een ontlasting voor schoolpersoneel. Ze zien straatcoaches als uitermate geschikt voor het aanspreken van jongeren op hun gedrag, door dicht bij de jongeren te staan. Wel vindt men dat de specifieke aansluiting bij hún leerlingen beter kan, waardoor relatief weinig signalen uitgewisseld worden. Toch vinden ook zij dat straatcoaches, bijvoorbeeld door merkbaar verbeterde buurtrelaties, bijdragen aan de veiligheid en leefbaarheid.

Vrijwel alle schoolfunctionarissen hopen dan ook dat straatcoaches doorgaan op de ingeslagen weg en dat verder in het project geïnvesteerd wordt, daarbij verwijzend naar de huidige tijd en situatie in Arnhem.

Overige suggesties

- Maak clusters van scholen in soortgelijke situaties, zodat (voor de school relevantere) leermomenten gedeeld kunnen worden.
- Probeer de overlegstructuur en het vergaderritme te beperken. Er zijn rond dit thema veel bijeenkomsten van netwerken, die dezelfde onderwerpen behandelen. Houdt het effectief en compact.
- Probeer vaker informele momenten met straatcoaches in te passen in het schoolprogramma, zodat leerlingen én onderwijspersoneel de straatcoach ook op een andere manier leren kennen. Bv. aanwezigheid op schoolfeesten zorgt voor zichtbaarheid (ook voor ouders).
- Overweeg verdere ontwikkeling van straatcoaches. Naast observeren en aanspreken op overlast, bijvoorbeeld ook met jongeren wandelen of sporten. Dat versterkt de band nog iets meer.

“Een aantal leerlingen wordt gewoon aan hun lot overgelaten. Die hebben geen ouders die hen ‘s ochtends wekt en zorgen dat er eten op tafel staat. Ja, soms is het maar afwachten of er wat is. (...) Alleen een school is dan ontoereikend. Je kunt wel wijkcoaches inzetten, maar die hebben soms niet de juiste feeling. Dezelfde match. Die komen niet achter die deur. En die straatcoaches wel.”

“Onze leerlingen weten nu gewoon: als wij straatcoaches tegenkomen en er is iets aan de hand, kan ik het tegen hen vertellen. Dan gaan zij in gesprek met die meneer of die mevrouw. Ik denk dat dat echt zorgt voor een stukje veiligheid.”

“Ik heb voor alle partijen niets meer dan lof en ik zou het als zeer onplezierig ervaren als we teruggaan naar af.”